

Ollako vai eikö olla tottelematon?

Kysymys tottelemattomuudesta ei ole enää abstrakti pohdinta jostain historian hämäristä. Se on nykypäivän, jopa tämän hetken, polttava valinta.

Miten toimia, kun epäoikeudenmukaisuudet kasaantuvat ja päätöksenteko tuntuu etäännyvän ihmisten arjesta? Pysymmekö hiljaa – vai käytämmekö niitä keinoja, joita demokratia meille suokin?

Kansalaisaktiivisuus on demokratian huoltamista

Kansalaisaktiivisuus ei ole pelkkää järjestöjen arkista puurtamista, vaikka sen tärkeä kivijalka onkin vapaaehtoisuudessa ja yhteisöllisyydessä. Pohjimmiltaan kyse on kuitenkin paljon suuremmasta: siitä, että tavalliset ihmiset ottavat vastuun epäkohtien esiin nostamisesta, kun päättäjät eivät siihen kykene tai ehdi.

Hitaat prosessit ja monimutkaiset päätösketjut ovat usein ongelmien ratkaisun esteitä. Siksi yhä useampi turvautuu suoraan toimintaan – vaikuttamiseen, joka ei odota lupaa tai viranomaispäätöstä.

Kun kadut puhuvat – ja miksi se herättää tunteita

Suora toiminta nähdään usein median kautta ääriesimerkkien valossa: keltaliivit, mielenosoitukset, riehuminen, palavat autot.

Tämä yksipuolinen mielikuva tekee karhunpalveluksen koko kansalaisaktivismille.

Todellisuudessa:

- Suurin osa toiminnasta on **rauhanomaista**, harkittua ja tavoitteellista.
- Aktivistit eivät tahdo kaaosta – he haluavat ratkaisuja.
- Taustalla on usein vilpitön huoli: ilmastonmuutos, eriarvoisuus, tulevaisuuden epävarmuus.

Silti moni suhtautuu aktivismiin epäillen. Miksi?

Koska rauhanomaiset marssit eivät myy lööppejä – mutta liekehtivä auto myy.

Nuoret eivät odota – he toimivat

Viime vuosien tutkimukset ovat osoittaneet, että suomalaisnuoret ovat radikalisoituneet toiminnan tasolla: talonvaltauksia, kadunvaltauksia ja uudenlaista aktivismia näkyy aiempaa enemmän. Taustalla on turhautuminen siihen, että virallinen järjestelmä liikkuu hitaasti. Nuoret eivät enää jaksaa odottaa vastauksia vuosien päähän. Heidän viestinsä on selvä: Jos päätöksenteko ei pysy maailman muutoksen perässä, kansalaiset pakotetaan luomaan omia keinojaan.

Rauhanomainen vaikuttaminen on yhä voimissaan

On tärkeää muistaa, että suora toiminta ei ole synonyymi väkivallalle. Päinvastoin – monet liikkeet nimenomaan rakentavat toimintansa väkivallattomuudelle. Hyviä esimerkkejä kyllä löytyy.

- **Elokapina** on järjestänyt useita väkivallattomia kansalaistottelemattomuuskampanjoita ilmastokriisin kiireellisyyden korostamiseksi.
- **Amnesty International** on tunnettu rauhanomaisesta kampanjoinnista ja ihmisoikeuspuolustajien tukemisesta ympäri maailmaa.

Nämä liikkeet muistuttavat meitä siitä, että demokratian ytimessä on oikeus vaikuttaa – myös silloin, kun se on epämukavaa vallankäyttäjille.

Huolestuttava kehitys Suomessa

Viime vuosina Suomessa on nähty kehitystä, joka herättää monissa aitoa huolta:

- Kansalaisjärjestöjen rahoitusta on leikattu laajasti.
- Poliisin otteet mielenosoituksissa ovat koventuneet.
- Rauhanomaiseen toimintaan on kohdistettu voimakeinoja, kuten pippurisumutetta.
- Elokapina-aktivistien puhelimia on valvottu, ja rahankeruuta rajoitettu.
- Julkisessa keskustelussa on esitetty jopa järjestöjen kriminalisointiin viittaavia puheenvuoroja.

Kun kansalaisyhteiskuntaa kiristetään, kyse ei ole pienestä suunnanmuutoksesta.

Se on viesti siitä, kenen ääntä halutaan vaimentaa.

Demokratia ei ole itsestäänselvyys

Demokratia ei romahda kerralla. Se rapautuu hiljaa – leikkaus kerrallaan, valvontatoimi kerrallaan, oikeuksien kaventaminen kerrallaan. Siksi kansalaisyhteiskunnan rooli on tärkeämpi kuin koskaan.

Kysymys ei ole siitä, ”kannattaako aktivismia”. Kysymys on: Kannammeko huolta demokraattisista oikeuksista vai annammeko niiden kuihtua? Kansalaisaktivismi ei ole uhka.

Se on merkki siitä, että ihmiset välittävät – ja haluavat puolustaa demokraattista yhteiskuntaa, joka kuuluu meille kaikille.

Kirjoittajat: Eveliina Koivisto Luottamushenkilö Posti Group Oyj ja Sari Uusivirta pääluottamusmies Pilkington Automotive Finland Oy